

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec (med vojsko dve do tri številke skupaj) in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za dijake 4 krone.

Uredništvo in upravništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

VABILO

na

XVII. občni zbor

Cecilijinega društva v Ljubljani

ki se bo vršil

v sredo 27. novembra 1918.

SPORED:

I. Pred občnim zborom ob desetih sv. maša v stolnici s slovenskim petjem.

II. Ob pol enajstih občni zbor v knezoškofijski palači v pritličju s sledečim sporedom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo glasbenega vodja.
5. Govor o cerkvenem ljudskem petju. Bo govoril kano. nik dr. Frančišek Kimovec.
6. Volitev društvenega odbora.
7. Slučajnosti.

Prijatelji cerkvene glasbe, zlasti gg. duhovniki in gg. organisti, odzovite se našemu vabilu v obilnem številu!

ODBOR.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

f) Credo.

Po evangeliju se kaj primerno poje „Credo“ ali vera. Z njo slovesno potrdimo, da vse trdno vérujemo, kar uči sv. evangelij; obenem pa je vera najpripravnejša podlaga nadaljni daritvi, ki se ima izvršiti.

Ker se ta spev tolikokrat poje, mora biti njega pomen pevcem do-cela znan; zato priobčujemo tu poleg latinskega besedila tudi slovensko predstavo.

Credo in unum Deum,
Patrem omnipoténtem,
Factórem coeli et terrae,
visibílium ómnium et invisibí-
lium.

Et in unum Dòminum Jesum
Christum,
Filiium Dei unigénitum.
Et ex Patre natum ante omnia
saecula.

Deum de Deo, lumen de lú-
mine, Deum vero de Deo vero.

Génitum, non factum,
consubstantiálem Patri,
per quem ómnia facta sunt.
Qui propter nos homines,
et propter nostram salutem
descéndit de coelis.

Et incarnátus est de Spírítu
Sancto ex Maria Vírgine:
et homo factus est.

Crucifixus étiam pro nobis:
sub Póntio Piláto passus
et sepúltus est.

Et resurréxit tértia die
secúndum Scripturas.

Et ascéndit in coelum:
sedet ad déxteram Patris.

Et iterum ventúrus est cum

glória

judicáre vivos et mórtuos:
cuius regni non erit finis.

Vérujem v enega Boga,
Očeta vsemogočnega,
stvarnika nebes in zemlje,
vidnih vseh (stvari) in ne-
vidnih.

In v enega Gospoda Jezusa
Kristusa,
Sinu božjega edinorojenega,
in iz Očeta rojenega pred vsemi
veki,

v Boga od Boga, luč od luči,
v Boga pravega od Boga pravega,
rojenega, ne ustvarjenega,
enega bistva z Očetom,
po katerem vse ustvarjeno je,
ki je zavoljo nas ljudi
in zavoljo našega zveličanja
stopil doli iz nebes,
in učlovečil se je po Duhu
Svetem iz Marije Device:
in človek postal je.

Križan tudi (je bil) za nas:
pod Poncijem Pilatom je trpel
in bil v grob položen.
In vstal je od mrtvih tretji dan
po pričevanju Pisma.

In šel je v nebesa:
sedi na desnici Očetovi.

In zopet bo prišel z veliča-
stvom

sodit žive in mrtve,
čigar kraljestva ne bo konec.

Et in Spiritum Sanctum,
Dóminum et vivificántem:
qui ex Patre Filioque procedít.
Qui cum Patre et Filio simul
adorátur et conglorificátur:
qui locútus est per Prophétas.
Et unam, sanctam, cathólicam
et apostólicam Ecclésiám.
Confíteor unum Baptísma
in remissiónem peccatórum.
Et expécto
resurrectiónem mortuórum.
Et vitam ventúri sáeculi.
Amen.

In v Duha Svetega,
Gospoda in oživljavca,
ki iz Očeta in Sina izhaja,
ki ga z Očetom in Sinom vred
molimo in poveljučujemo:
ki govoril je po prerokih.
In v eno, sveto, katoliško
in apostolsko Cerkev.
Priznavam en krst
v odpuščanje grehov.
In pričakujem
vstajenje mrtvih,
in življenje prihodnjega veka.
Amen.

Pri sv. maši torej se moli, oziroma poje ne apostolska, temveč daljša, nicejsko-carigradska veroizpoved. Sprejeli so to veroizpoved v mašni obred najprej v onih krajih, kjer se je širilo krivoverstvo, namreč v vzhodni cerkvi; tamkaj jo nahajamo že v 5. stoletju. Na Španskem so jo vpeljali v 6., na Francoskem in Nemškem ob koncu 8. stoletja. Najnazadnje — v 11. stoletju — so jo vpeljali tudi v Rimu, kjer ni bilo nikdar krivoverstev. Ko je bil namreč cesar Henrik II. leta 1014. v Rimu slovesno kronan, se mu je zdelo čudno, da pri sv. maši niso peli vere. Na njegovo prošnjo je Benedikt VIII. za vselej sprejel vero tudi v rimsko bogoslužje.

Vera se ne poje pri vsaki sv. maši. Peti pa jo je treba ob vseh nedeljah in zapovedanih praznikih, ob vseh godovih Gospodovih in blažene Device Marije, ob godovih angelov, apostolov, cerkvenih učencov, sv. Marije Magdalene, škofijskega, deželnega in cerkvenega patrona, na dan cerkvenega patrona, na dan cerkvenega posvečevanja in pri vseh slovesnih votivnih mašah. Ako se hrani v cerkvi znamenitejša relikvija kakega svetnika, se na dan, ko se obhaja spomin dotičnega svetnika, moli v oni cerkvi tudi Credo. Ako ima praznik z osmino sam Credo, ga ima tudi cela njegova osmina, izvzemši takoimenovane preproste osmine (Octava simplex), ki nimajo Credo, dasi ga praznik sam ima. Sicer pa je navadno v cerkvenem direktoriju zaznamovano z začetnima črkama **Cr.**, kadar je treba moliti ali peti Credo.

Mašnik intonira — kadar to predpisuje direktorij — „Credo in unum Deum“. Sedaj po tradicionalnem koralu sta mašniku za ta spev dve intonaciji na razpolago, dočim je bila prej samo ena; poslužuje se poljubno prve ali druge. Zbor mora nadaljevati „Patrem omnipotentem“ in izpeti vso vero do konca. Dovoljeno pa je peti posamezne odstavke v dveh vrstečih se zborih.

Naša škofijska okrožnica določuje: „Credo se mora popolnoma izpeti, ne sme se recitirati. Komur je figuralni Credo predolg ali pretežek, uaj se posluži koralnega.“

Da se mora Credo ves izpeti in ne recitirati, je že večkrat odločil tudi zbor za sv. obrede, n. pr. 10. marca 1647 (1023), 7. septembra 1861 (3108. 15), in v splošnem dekretu z dne 22. maja 1894 (3827. 2).

Najkrajši in najlažji so pač koralni Credo, katerih imamo v tradicionalnem koralu štiri. Pri večglasnih skladbah je treba gledati na to, da Credo ni predolg in da se posebna pozornost obrača na one besede, pri katerih je pred oltarjem zapovedano liturgično dejanje. Take važne besede so na n. pr. „Jesum Christum“, „simul adoratur“, in zlasti še „Et incarnatus est.“ S Credo se konča prvi del svete maše.

Cerkveno in društveno petje.

S težavami glede cerkvenega petja smo se morali od nekdaj boriti. Bilo je žalostno, ko so razpolagala društva z dobrimi zbori, v cerkvi si pa moral poslušati nedeljo za nedeljo slabo petje. Gostilne so imele svoje zборе, ki so se organizirali v močne pevske krožke, za cerkveno petje teh ljudij ni bilo moč pridobiti. Oživila pa je Marijina družba. Za lepoto cerkvenega bogoslužja vneti duhovniki so koj uvideli, da se bo s pomočjo Marijinih družb lahko premnogo storilo za cerkveno petje. In v resnici je razvoj cerkvenega petja pri nas v najlepši zvezi z Marijinimi družbami. Zagotovili smo si cerkvene zборе z neizčrpnimi rezervami naših kongregacij. In kake zборе! Njih petje, ki prihaja iz poštenega, nepokvarjenega srca, je v resnici Bogu v čast, in ni se jim bati očitka sv. pisma: „Grešniku pak govori Bog: Zakaj oznanjaš moje zapovedi in jemlješ mojo zavezo v usta? . . . Tvoja usta so bila polna hudobije, in tvoj jezik je pletel prevaro.“ Ps. 49. 17. nasl. Tudi jih ne zadenejo Gospodove besede: „Hinnavci! Prav je prerokoval od vas Izaija, rekoč: „To ljudstvo me časti z ustnicami, njih srce je pa daleč od mene.“ Mat. 15. 7. 8. Naši pevski zbori, privzeti iz Marijinih družb, so po ljubezni Matere božje blizu pri Bogu, in kar z ustmi zapojejo, jim privre iz srca. In zato upliva to njihovo petje, boljše rečeno njihova slovesna molitev, tako prisrčno na poslušajoče vernike. Je srčna vez med pevcem in poslušajočim vernikom, je vez duha, vez pobožne vere, ki stori, da se odzove v poslušalcu srce, ko zazveni pobožno zapeta pesem,

In zato pevcev in pevk, ki imajo žalostno zgodovino javnega življenja za seboj, za katerimi kažejo farani s prstom, nikar ne jemljimo k cerkvenemu petju! Prej kvarijo nego koristijo, prej vzbujajo vse druge občutke in spomine nego čustva srčne pobožnosti. Cerkveno petje je javno povelečevanje službe božje; kogar pa javnost v npravnosti obsoja, ni za javen nastop v cerkvi. Sicer smeši samega sebe, moti in žali v cerkvi zbrane; stvari sami, pa je v vedno oviro in škodo.

Pa kakor je pri nas navada: ko pridemo v kaki reči do kolikor tolikšne razvitosti, moči, pademo avtomatično v razkroj. Na tem je bole-

halo naše komaj pričeto rahlo kulturno delovanje (doba čitalnic), naše narodno obrambno delo; na tem trpi sedaj naše narodno gospodarsko delo, izobraževalno delo, politika. S strahom opazamo, da se krha disciplina tudi tam, kjer bi morala biti opora vsaki zdravi disciplini. Z vzdihni in tožbami ni tu nič pomaganega, stvar gre svojo pot naprej; kar je pa še možno storiti, poskušaj vsakdo, četudi treba plavati proti toku, proti hudourniku.

Sedaj, ko smo s pomočjo Marijinih družb — vsaj po večini — ustanovili dobre cerkvene pevske zборе, se opaža, kako se ti cerkveni zbori le preveč in v škodo cerkvenemu petju izrabljajo za izvincerkveno, društveno petje. Kazali so se ti pojavi že pred vojno. Bili so tu in tam izborni naučeni društveni zbori — pevci in pevke po navadi do zadnjega iz cerkvenega petja privzeti — z vedno novim, modernim programom; cerkveno petje pa je zaostajalo, hiralalo. So močni, ugledni zbori, pa pojo v cerkvi le preveč vedno isto; pri količkaj težavnih in resnih skladbah okorni, brez vaje. Umljivo: hitro je treba opraviti z vajo pri cerkvenem petju, da se pridobi tem več časa za svetno petje. Zato se pozna pri cerkvenem petju površnost, dočim jo hoče že vsak vaški zbor pobirati za našo Glasbeno Matico na odru v Domu, novejši čas tudi že v širši javnosti, ob priliki raznih političnih slovesnosti. Nisem se malo zavzel, ko sem opazil pri nekem takem zboru, da nima o koralu niti pojma! Pri latinskih mašah zropota introit, gradual ter komunijo sam organist, zbor molči. In vendar se pokaže vsa slovesnost in lepota koralu takrat, kadar ga poje dobro pripravljen močan zbor! Pri jutranjih mašah — kako šibka udeležba na koru! Popoldne! Ampak nastop v narodnih nošah v dvorani ali celo na prostem! Izboren program; težje reči gladko, fino predavane; — ni čuda, saj je šlo toliko in toliko ur pri vajah, predno so jih obvladali pevci in organist oziroma pevovodja. Debelo sem pogledal, ko mi je dejal pevovodja nekega zбора, da še ne pozna Premrlovih „Šmarnic“ iz leta 1916., niti Sattnerjevih mašnih pesmi iz leta 1917., ki so količkaj discipliniranemu zboru od časa do časa prava potreba, da se ne poleni.

Po večini je zbor isti, ki deluje pri cerkvenem petju, pa ne oba-krat z isto vnemo. Saj tudi ne more. Štejmo čas pevske vaje, kakor imajo nekje na deželi vpeljano. Cerkveno petje dvakrat na teden, vsakikrat po 1 do 2 uri; vaje za prosvetno petje ravno tako, raje več nego manj. Tako bi porabili po 8 ur na teden za pevske vaje brez zamude za večkrat dolga pota. In to naj zahtevamo od pevk in pevcev v teh časih? Na deželi, pri tolikem pomanjkanju delavcev? Kaj poreko ljudje, ki bi na vse zadnje mnogokrat raje jokali nego peli? In če pevci, da se ne zamerijo ne enemu ne drugemu, to še vzdrže, ostane še vedno jako važen pomislek: ali pa pevke, zlasti sopranistinje, vzdrže tolikokrat in tako dolge vaje? Ali ne trpi njih glas, vsa njih telesna dispozicija, zlasti pri mlajših dekletih? Kar vesten pevovodja lahko opaza sam (hripavost, vedna prehlajenost, nesigurnost intonacije ravno tedaj, ko bi si sigurnih glasov najbolj želel, utrujenost, pokašljevanje), to mu zdravnik razloži teoretično (tudi glasilke

in pljuča imajo svoj kvoficijent napetosti) in praktično (zdravniška prepoved, peti čez dovoljen čas, ali prepoved, peti sploh).

Nekje je torej treba odnehati, po navadi se popusti vedno pri cerkvenem petju.

Škoda je tem večja, kjer se poganjata kar dva pevovodja — eden pri cerkvenem, drugi pri takoimenovanem društvenem zboru — za svojo stvar. In ko bi se poganjala samo za svojo stvar! Je eden in isti zbor, enkrat ga uri kot društveni zbor ta, drugikrat kot cerkveni zbor oni. Ena armada pod dvema poveljnikoma! In naj se nazadnje dobita pri isti pesmi s svojimi nazori o predavanju in učenju! Nemogoče, pa smo jo vendar tudi že tu privozili v naš dualizem.

Za nas je cerkveno petje resna zadeva. Niti z vajami niti s proizvajanjem naučenih pesmi ne iščemo ne sebi ne drugim same zabave. Bogu dajemo čast, ljudi povzdigujemo do srčnejše molitve. In zato se je treba pripravljati, vestno pripravljati. Prav pravi P. Hugolin, da je boljši manj številen zbor, ker je bolj vodljiv v slehernem oziru nego močan, številen zbor. Kjer torej ni mogoče, da bi eni in isti pevci in pevke sodelovali pri obojnem petju — in splošno to ni vzdržljivo za dalj časa — naj se sestavi poseben cerkveni pevski zbor.

Če tožijo ljubljanski pevovodje, da je težko pridobiti v Ljubljani mladi svet za cerkveno petje, dočim razpolagajo prosvetni zbori s številnimi močmi, se bojimo tudi na deželi, da nam ne bi pretirana gojitev prosvetnega petja kvarno vplivala na naše cerkvene zборе. Pretirana gojitev! Gotovo je zahteva časa, da se goji po naših društvih petje. Upoštevati pa je treba tudi tu dejanske razmere. Preveč napeta struna je še vedno počila. Ne silimo preveč v eno stran, da se drugod ne oslabimo! Vse, kar je prav.

Ceciljanec.

Nekoliko statistike o orgljah v ljubljanski škofiji.

Sestavil Stanko Premrl.

(Dalje.)

Andrej Göstl, izdelovalec orgelj v Nemški Loki (Unter-Deutschau) na Kočevskem, je bil rojen v Nemški Loki št. 3 dne 15. sept. 1805 kot prvorojenec četrtezmljaka Andreja Göstlna in Katarine rojene Mihelič. Poročil se je 3. sept. 1845 z Marijo roj. Rabuse (roj. 5. nov. 1811) in imel tri otroke. Stari ljudje trdijo, da je Göstl bil slep. Ko je narejal kake nove orglje, je včasih cele dneve v travi ležal, si z rokami glavo podpiral in premišljal. Umril je v svojem rojstnem kraju 12. nov. 1885, baje zelo zapuščan. V svojem domačem kraju, v Nemški Loki, je za župno cerkev naredil okrog l. 1840.—50. orglje brezplačno.¹ Napravil jih je še v Starji cerkvi (Mitterdorf) na Kočevskem l. 1840., v Struga h l. 1851., v Prečini

¹ Podatke o Göstlnu je — deloma iz farne kronike — podal č. g. Ivan Šesek, sedanji župnik v Nemški Loki. Hvala mu za to iz prijaznosti storjeno uslugo.

in v Straži (prečinska podružnica). Izmed starejših, ne več obstoječih orgelj, so bile Göstlnove orglje v Črmošnjicah iz l. 1853., prodane pozneje v Črni vrh nad Polhovim Gradcem in so stale tamkaj v stari cerkvi; ko so pa cerkev podrli in zidali novo, so razdrli tudi orglje.

Janez Mandlin, orgljarski mojster v Trebnjem, je bil rojen 18. avg. 1818 v Ljubljani (Stari trg 5), izrejen pa v Kamniku, kjer je nase obrnil pozornost nekega župnika s tem, da je na paši izrezal Križanega. Dotični župnik ga je dal na lastne stroške v šolo (v 4. razred), kjer se je med drugimi predmeti učil posebno risanja. Kmalu nato je vstopil kot vajenec pri kamniškem orgljarskem mojstru Rumpelnu. Tu se je izučil orgljarske obrti in postal pomočnik. Kot tak se je podal v „Fremd“ na Bavarsko ter služil več let vedno pri istem mojstru. Ko se je vrnil na Kranjsko, je Rumpel imel ravno orglje za Dobrnič izgotovljene. Iz kakega vzroka jih ni šel sam postavljat, ni znano; dejstvo je, da jih je postavil Mandlin. S tem delom je postal na Dolenjskem znan. Prvo samostojno delo je dobil za Trebnje, kjer je za župno cerkev napravil nove orglje l. 1852. (op. 1.) Razun trebanjskih je Mandlin naredil in postavil, kolikor znano, še sledeče in še sedaj obstoječe orglje: na Trški gori (podružnica župnije Šempeter pri Novem mestu) l. 1853., v Ajdovcu in v Šempetru pri Novem mestu l. 1855., v Stopičah in na Slapu pri Vipavi l. 1857., na Brezovici pri Ljubljani l. 1859., pri sv. Gregoriju l. 1861., pri sv. Trojici (Tržišče) in v Šent Janžu l. 1863., v Büchel (podružnica župnije Pöllandl), narejene za Semič l. 1865., v Fari pri Kostelu l. 1870., v St. Lambertu¹ l. 1872., v Preloki l. 1875., na Trebelnem l. 1880.; dalje v Šempetru na Krasu, v Mirni peči, v dveh mirnopoških podružnicah: v Golobinjaku in v Kartelevem in v župni cerkvi v Višnji gori. Morda tudi v Starem logu na Kočevskem, ako jih ni bržkone, kakor sem že omenjal, samo predelal. Po starosti in po dispoziciji orgelj bi prej trdil, da so Mandlinove orglje v Starem trgu pri Kočevju. Izmed starejših orgelj, ki danes ne stojе več, so bile Mandlinove: na Mirni iz l. 1858., v Šmihelu pri Novem mestu iz l. 1871. in baje nekdanje postojnske. Večje predelave na orgljah je Mandlin izvršil n. pr. v Brusnicah, v kapiteljski cerkvi v Novem mestu (pri prejšnjih orgljah), v Stari cerkvi na Kočevskem in drugod. Izven Kranjske je postavil nove orglje v Čaboru na Hrvatskem. — Mandlin je bil dvakrat poročen. Prvič se je poročil v Ljubljani in mu je nevesta prinesla 400 gld. dote, a kmalu umrla; vdrugič se je oženil z neko Žužemberčanko ob času, ko je ondi orglje popravljaj. Druga žena mu je prinesla dote 1800 gld. Iz tega zakona sta se mu porodila dva otroka; sin je odšel v Ameriko, hči se je omožila. — Mandlin je imel — kakor iz prej omenjenih njegovih številnih del lahko razvidimo — dokaj naročil, ne malo posla ter je vsled tega rabil za svojo obrt večje poslopje. V ta namen je zidal v Trebnjem

¹ Ali so sedanje šentlamberške orglje samostojno Mandlinovo delo ali le predelava orgelj, ki jih je naredil Ignacij Zupan starejši, nisem mogel natančno ugotoviti.

veliko hišo, pri tem pa se žal zadolžil in mu je bila hiša pozneje prodana na dražbi. Po tem neljubem doživljanju si je kupil manjšo hišo v Starem trgu pri Trebnjem. Živel je ondi kakih 10 let. Umrl je 29. okt. 1891 — nesrečno. Ljudje so ga namreč našli neko nedeljo zjutraj v jarku ležečega — mrtvega.¹

Andrej, Ferdinand Malahovski. Ta dokaj nadarjeni in svojčas daleč naokrog znani, v II. polovici 19. stol. v Ljubljani delujoči orgljarski mojster,² je napravil sledeče še sedaj stoječe orglje v ljubljanski škofiji: v Kočevju, narejene za cerkev nem. vit. reda v Ljubljani l. 1840., v Javorju pri Litiji istega leta, pri Sv. Petru v Ljubljani od l. 1848.—1849., pri Sv. Jakobu v Ljubljani l. 1853., (1883 predelal in povečal Goršič), v Dragi l. 1854, pri Sv. Florijanu v Ljubljani, l. 1855., v Godoviču, na Jesenicah in v Polhovem Gradcu l. 1856., na Vrhniki l. 1858. (1880 predelal Goršič), istega leta v Vel. Laščah, v Boštanju l. 1862., v Banji Loki l. 1863., v Borovcu (Morobitz) na Kočevskem l. 1865., v Knežaku l. 1868., v Št. Rupertu l. 1870. (1910 povečal Maier), v istem času v Trnovem na Notranjskem, v Kovorju in v Št. Juriju pod Kumom l. 1871.; razen teh še orglje v Želimljah (kupljene l. 1906 z Rožnika pri Ljubljani), v Gozdu nad Kamnikom, v Soteski, v Metliki, na Žežlju (podružnica viniške župnije), narejene za cerkev na Vinici; najbrž tudi v Predosljah, v Moravčah in v Loškem potoku (okrog 1850—55). Malahovskega orglje, ki danes ne stoje več, pa so bile v orgljarski šoli v Ljubljani, v Kranju iz l. 1860. in brezdvomno še marsikatero druge. L. 1860. je Malahovski predelaval velike stolne orglje v Ljubljani in jim dodal 10 registrov.

Iz življenja in delovanja orgljarskega mojstra Malahovskega poroča 86 let stari Jože Mehle, cerkvenik podružnice na Železnici (župnije Škocijan pri Turjaku) in prej v svojih mladih letih Malahovskega pomočnik, po č. g. župniku Janezu Jerebu sledeče: Andrej Ferdinand Malahovski je bil rojen na Češkem. Bil je protestantovske vere. Ko je prišel v Ljubljano, je stopil v katoliško cerkev. Krščen je bil od kat. duhovnika v Kranju, ko je bil 22 let star. Dobro se je držal Cerkve. O Božiču in o Veliki noči je vselej šel k spovedi. Ko je nekoč izvedel, da neki Nемеc, njegov pomočnik, ne hodi ob nedeljah k maši, ampak v Zvezdo posedat, ga je precej plačal in spodil. Malahovski je v Ljubljani stanoval v Streliški ulici zraven hiše † župnika Čebaška. Micika, njegova prva žena, je bila ključarica v Turjaškem gradu. Po njeni smrti se je Malahovski v drugič oženil. Rekel je: „Eine alte Schachtel habe ich bis jetzt gehabt — ich brauche eine junge Frau.“ Vzel je 23 let staro, sam pa je bil 63 let star. Bila je ta njegova druga žena neka mestna iz Ljubljane. Vzela je sebi svojo mater in sestro in naenkrat so vse spili in snedli. Prva žena ga je k hiši pripravila. M. je kupil hišo „pri pilu“³ na šentpeterskem predmestju za 4500 glđ. Ko je hišo popravil in pozidal, jo je moral prodati. Zgodilo se je tako, kakor je sam preje večkrat dejal: Kdor v Ljubljani hišo dela, jo vselej drugemu zida! M. je šel nato nekaj časa

¹ Zanimive podatke o Mandlinu sem prejel po č. g. Josipu Plantariču, dekanu v Trebnjem, od g. Janeza Zupančiča z Dol. Podboršta pri Trebnjem. Zupančič je sedaj 82 let star in bil svojčas prvi Mandlinov pomočnik. Tudi sam je naredil nekaj orgelj, kar pride v naši „Statistiki“ še na vrsto.

² Od 20. maja 1853 dalje je bil Malahovski ljubljanski meščan.

³ Najbrže še sedaj stoječe znamenje na Ambroževem trgu.

na Štajarsko, umret pa je prišel v Ljubljano. Umrl je v tisti hiši na Karlovski cesti, ki ima dvojna vrata (v mestni ubožnici). Kdaj je umrl, se ne vem spominjati, samo to vem, da so bili v Škocijanu za župnika gospod Kosec (1878—1903) in so mi enkrat rekli, ko so prišli iz Ljubljane: Ali že veste, da je M. umrl? Jaz sem ga šel pokropit. (Malahovski je umrl 3. marca 1887. „Slovenec“ z dne 4. marca 1887, št. 51 se ga je spomnil med umrlimi s sledečo notico: „Ferdo Malahovski, bivši izdelovalec orgel, 75 let, Karlovska cesta, št. 7. Kap.“ Potemtakem je bil Malahovski rojen l. 1813. Dod. pis.) M. je dobro igral violino. Izdelovanja orgelj se je učil iz knjig. Rihar je rad zahajal v njegovo delavnico. Enkrat je bil g. Rihar pri nas, ko smo „vindladne“ limali pa je rekel: „Zakaj pa nič ne kolnete?“ — „Zato, ker je greh“ sem rekel. Rihar je dejal nato: „Pri Devu (Dev je bil orgljarski mojster v Ljubljani na Bregu) so pa tako kleli, ko so limali „vindladne“; so rekli, da lim bolj drži, če kolnejo! M. je gledal na to, da so delavci dobro delali. Večkrat mi je rekel: „Ti moraš dobro narediti; ne zahtevam, da moraš ravno toliko narediti na dan, da le vse dobro narediš, da ne bodo ljudje rekli: Malahovski je slabe orglje naredil. Nekoč mu je neki pomočnik neko zvezo pri registrih (Koppel) izpridil. M. je ves register stolkel, jedra meni zmetal ter mi ukazal narediti druga. Dotični pomočnik je delal 14 dni, jaz pa tudi toliko časa. M. je pošteno delal. Les je dobival z Gorenjskega, najlepši les, ki ga je bilo mogoče dobiti. Najboljši njegov pomočnik je bil Janez Jelarčič s Krasa, ki je šel od Malahovskega k znamenitemu orgljarskemu mojstru Walckerju v Ludwigsburg na Nemško. — Prve orglje je M. postavil v Ljubljani v Križankah¹ za 500 glđ. Delal je orglje tudi na Štajarsko in celo za Videm na Laškem. Bil je majhne postave, nosil je očala; na eno oko je bil slep.“

Poročila v „Zgodnji Danici“ Malahovskega jako hvalijo. Poročilo z Vrhnike v 2. št. l. 1858. str. 12 pravi med drugim: „Nove orglje je izdelal zadosti znani gosp. Malihovski,² ljubljanski umetnik. Zastran njegovega dela mi ni potreba hvale posebej razglasovati, tudi nisem zadosti izurjen za to; delo samo hvali mojstra. Omenim le posebej tiste spremembe, ki se tudi tukaj izvrstno skazuje in je z najdla tega mojstra; imenuje jo sam „vox humana“³ (človeški glas), ker se posebno lepo primerja človeškemu glasu, bodisi v veselem ali v žalostnem petju, in se tudi dobro razločuje memo spremembe, katero drugi umetniki imenujejo „Deutsche Flöte“ ali Frauen Flöte.“ — Poročilo iz Vel. Lašč v 24. št. l. 1858. str. 189 ga imenuje „skušenega in z najdenega mojstra“ ter omenja njegovo iznajdbo: register „vox humana“ (človeški glas) kot „prelep muzikalni umotvor.“ „Prišla sta bila k tej slovesnosti tudi dva prava mojstra v cerkveni muziki, dobro znani v. č. g. Rihar iz Ljubljane in pa vrli učitelj in organist iz Šmartna pri Litiji gosp. Adamič. V pohvalo omenjenih orgelj je dosti reči, da sta jih taka dva mojstra poskusila, potrdila in pohvalila.“ — Poročilo iz Knežaka v 34. št. 1868 str. 273 slove:

¹ Kakor sem že omenil, so bile te orglje prodane pozneje (l. 1902.) v Kočevje in se sedaj nahajajo v tamošnji župni in dekanjski cerkvi. Bile so precej dober, blagodoneč inštrument. Kot osmošolec-organist sem jim nedeljo za nedeljo pretipaval jetra in obisti. Ob neki priliki je prišel nanje igrat naš učitelj petja, prof. Ant. Foerster. Dobro se še spominjam, kako je pred mašo šaljivo opozoril mehača, naj dobro povleče — v Es-duru. S. P.

² Tudi tako beremo večkrat njegovo ime, a pravo je: Malahovski oz Malahovsky.

³ Register „Vox humana“ so imele pred vrhniškimi že orglje pri sv. Jakobu v Ljubljani in v Polhovem gradcu; pozneje so ga dobile — kolikor mi znano — še orglje v Vel. Laščah, v Loškem potoku, v Trnovem na Notranjskem in v Metliki.

„Poseben kinč cerkve in siromašne fare so brez dvombe nove izvrstne, po g. Malahovskem izdelane orglje. Če je že zunanja podoba tih orgelj prijazna in klaviatura lepo izdelana, zasluži vendar naprava za sapo največjo pohvalo. Edini meh lahko 10 leten deček goni. Glas orgelj je prijazen, dopadljiv; glasno in polno donijo, kadar vse spremene odpreš, po prostorni Božji hiši, in zopet ljubko in milo, kadar bolj tiho spremljaš petje.“ Iz Kovora so poročali v 18. številki l. 1872. str. 141/42: „21. maltravna so blagoslovili orglje. Orgljam je bil mojster na Kranjskem dobro znani g. Fr. pl.¹ Malahovski, čigar dela slovê ne le v naši domovini, ampak tudi po Istriji, na Štajerskem, Koroškem, Hrvaškem, Ogrskem, Laškem in celo na turški meji. Kovorske orglje s 13 kaj lepo ubranimi spremeni so 48. delo njegovo. Ves mehanizem priča, kako lepo in trdno, glasovi piščalni pa, kako spretno je to delo. Meh ima pnevmatično (sapiško) ravnotežje, kar je najdba Malahovskega samega.“

Malahovski je izdeloval orglje pod nadzorstvom pokojnega stolnega organista in zakristana Gregorija Riharja.

Iz starih letnikov Cerkvenega Glasbenika.

Joža Gašperšič.

Ker prvi letniki C. Gl. niso vsakomur na razpolago, celo onemu ne, ki bi jih rabil, je prav, da sestavim iz zanimivih, hkrati poučnih paberkov kratko sliko njegovega dela; tudi prihodnjemu zgodovinarju, ki naj se ne mudi več dolgo, bo s tem delo nekoliko olajšano.

Pred menoj leži enajst letnikov od l. 1880. do l. 1890; prvih dveh nimam. Z enim pogledom vidimo: Boj za reformo cerkvene glasbe, ki se je začel pri nas z ustanovitvijo C. Gl. l. 1878., boj proti „moderni“ (tako imenujejo ponekod dopisniki C. Gl. dotedanjo glasbo) je na višku. Prvi članek posamezne številke je redno načelne vsebine. Čudi se, kdor prebira te številke, kako trdovratno ponavlja C. Gl. vedno iste zahteve in se ne prestando sklicuje na odredbe papežev in škofov; čudi se, pa nehote občuduje to vztrajnost nasproti dostikrat bedastemu oporekanju, celo norčevanju. Brez teh letnikov bi bila bržkone naša cerkvena glasba na slabšem, kot je. V boj so posegali tudi časniki (Slovenec, Slov. Narod, Soča, Gospodar, Brencelj, Ljubljanski Zvon), dostikrat iz osebnih ozirov in z osebnimi napadi.

Posebno vidno se zrcalijo ti naporji za dostojno glasbo v Dopisih. Ti zavzemajo včasih polovico lista², včasih malo manj, pa vsi kažejo resnično in neumorno veselje do novega dela; tu beremo imena krajev s Kranjskega, Štajarskega in Goriškega, ki se že davno ne oglašajo več; pisani so ti dopisi z živahnostjo in ganljivo ljubeznijo. Skupno z uvodnim načelnim člankom zavzemajo v prvih letnikih redno nad $\frac{3}{4}$ lista;

¹ Da bi bil Malahovski plemenitaš, je precej dvomljivo.

² Po ena številka obsega redno 8 strani.

ostali prostor je namenjen zgodovinskim in teoretičnim člankom; med takimi omenjam: Gvidon areški (III, 76)¹, Deški glasovi v službi cerkvene glasbe (IV, 17), Gallin-Paris-Chevéova metoda peti po številkah (IV, 3), Sestava orgelj (V, 27), spisal Ign. Zupan, ki je takrat pričel graditi orglje; dalje življenjepis „Palestrina“ (V, 75).

Taki članki se od približno VII. letnika dalje vedno množijo; načela so razjasnena, pričanja se podrobno delo. Župnik Jožef Lavtižar, eden navdelavnejših,² se koncem leta 1885. pelje v Regensburg na višjo cerkveno glasbeno šolo in od tam piše o „lastnostih cerkvene glasbe“, „Iz mojega dnevnika“. Urednik C. Gl. (lista namreč) Janez Gnjezda je že tri leta preje obiskal evropejski kongres za liturgiško petje v Arezzu. L. 1886. gre P. Angelik Hribar učiti se korala v Seckau (prim. njegov članek „Petje pri čč. oo. Benediktinijih v Sekovi na Gorenjem Štajarskem“, X, 35); blagajnik Cec. društva, Žiga Bohinec, gre istega leta v Prago poslušati petje emavških beuroncev. Izmed rastočega števila podobnih člankov so zanimivi: Pevovodja (Aljaž, VIII, 2), Kritika K. Tribnikovega „Cerkvenega Orglavca (Sattner, VIII, 41) Cerkvena pevska šola (VIII, 58). Nekaj o naših sprednikih, nekdanjih cecilijancih in starih pesmih (Jan. Tavčar, IX, 59). Ali res propada cerkveno narodno petje in zakaj? (XI, 27), Jacobus Gallus (Lavtižar, XI, 59). Naši, cerkveni skladatelji (Lavtižar, XII, 1; tu govori o skladbah Janeza Pogačnika, Ignacija Hladnika, P. Hribarja in Danila Fajgla). Razmerje med župnikom in cerkvenim pevovodjo (XII, 58). Ali je naše Cecilijino društvo kaj doseglo in kje so vzroki, da ni še več doseglo? (A. L., XIII, 35). Od časa do časa prinaša C. Gl. tudi še načelne članke n. pr. Kaj je katoliška cerkvena glasba? (X, 1), Cecilijanski ideal (Sattner, XIII, 1).

Proti letu 1890. se pa opazuje v listu večja enoličnost; zanimanje za list in število naročnikov pada; l. 1889. — enajst let po ustanovitvi — se je število „sprejemnikov“ lista skrčilo na 241, pa že preje, l. 1886. toži uredništvo: „tudi število naročnikov... ni toliko, da bi moglo vrednika (lista in prilog) posebno navduševati“ (IX, 64); l. 1890. pa pravi Sattner: „Ena resnica se ne da tajiti, spanec se nas polotuje“ (XIII, 7).

Vse to je bila morda le reakcija, kakršna se opazuje pri marsikaterem podobnem podjetju; škodovala težko da je kaj.

Iz odbora Cec. društva v Ljubljani.

Odbor je imel zadnji čas dve seji: 15. sept. in 14. okt. V seji dne 15. sept. se je vršil 1. razgovor o orgljarski šoli: o sprejemanju novih učencev in o nabavi nekaterih novih učiteljev. Sklene se učencem dajati „Cerkveni Glasbenik“ do preklica gratis. Učiteljem se zviša nagrada za

¹ Rimska številka pomeni letnik; arabska stran; članki so pogosto brez podpisa.

² Stari bojevnik pogrša danes v C. Gl. nekdanje bojevitosti (gl. C. Gl. XXXV, 56).

letno tedensko učno uro od 50 do 100 K in sicer tudi že za preteklo šolsko leto. Za vezavo boljših starejših knjig iz Ccc. knjižnice se dovoli svota par sto kron; 2. razgovor o prihodnjem občnem zboru, ki naj se priredi še to jesen. Določitev dneva in podrobnega sporeda se odloži za prihodnjo sejo. Blagajnik gosp. ravnatelj Steska poroča o društvenem premoženju, ki je zelo ugodno. Sklene se, poravnati neki starejši dolg. G. predsednik P. H. Sattner izreče gospodu blagajniku o priliki njegovega odhoda iz ordinariatne ravnateljske službe najsrčnejšo zahvalo za mnogoletne izvrstno vódene blagajniške posle. — V seji 14. okt. pozdravi g. predsednik, konz. svetnik P. H. Sattner novega zastopnika kn. škof. ordinariata g. ravnatelja Josipa Dostala. Hkrati izreka čestitke odborovemu članu gosp. bivšemu kanclerju Viktorju Steski k njegovemu visokemu cerkvenemu odlikovanju. V nadaljnjem razgovoru odbor sklene, da se bo vršil občni zbor Ccc. društva v sredo 27. novembra t. l. in določi celotni spored. Govor o cerkvenem ljudskem petju prevzame g. kanonik dr. Fr. Kimovec. Vodja orglarske šole g. St. Premrl poroča, da je letos v šoli 13 učencev, 10 lanskih in trije novi. Da jih je tako malo vstopilo, bo bržčas vzrok to, ker je v današnjih razmerah skoro nemogoče dobiti stanovanje in hrano. Odbor sklene, da se bo v šoli letos počevalo tudi lepomisje, računstvo in veronauk. V drugi sobi orglarske šole se bo napravila nova železna peč.

Organistovske zadeve.

a) H gmotnemu vprašanju organistov in cerkvenih pevovodij.

Bruski stolni kapelnik prof. Anton Hromadka poroča, da se je deputaciji, ki se je pred kratkim mudila pri ministrstvu za uk in bogočastje in romala od 11. dop. do 3. pop. od enega urada v drugega, po dolgem trudu posrečilo pridobiti merodajne činitelje za našo stvar. Zdaj so se tudi na najvišjih vladnih mestih prepričali in uvidevajo, da so zahteve organistov in cerkvenih pevovodij upravičene. Deputacija je dobila zagotovilo, da dobe organisti in cerkveni pevovodje draginjsko doklado iz državnih sredstev. Hkrati je bilo obljubljeno tudi 100% povišanje remuneracij pevskim učiteljem na srednjih šolah. — Organisti, ki se prof. Hromadku še niso prijavili, naj to čim prej store. Vodstvo organistovske pomožne akcije mora imeti natančen pregled organistov v državi, in točen vpogled v njih dosedanje gmotne razmere, da jih po možnosti zboljša in uredi.

b) Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani.

Društvo je imelo redno sejo 14. oktobra. Pri tej so bili v društvo novo sprejeti kot redni člani sledeči organisti in organistinje: Anton Breje, Vel. Lašče; Janez Čebulj, Cerklje pri Kranju; Ivan Felè, Polšnik; Jernej Germ, Boh. Srednja vas; Kristina Kete, Planina pri Vipavi; Valentin Kolenc, Vojsko; Franc Mikuž, Črni vrh nad Idrijo; Ivan Mohar, Jelšane (Istra); Jauéz Osolnik, Dol

pri Ljubljani; Luka Sevnik, Šentjurje pri Grosupljem in Martin Železnik, Vojsko (sedaj v vojaški službi). — Rešile so se nekatere prošnje glede podelitve škofijske podpore. Dobe jo: Josip Bernot, Stranje pri Kamniku, 100 K; Janez Čebulj, Cerklje pri Kranju, 150 K; Jernej Germ, Boh. Srednja vas, 100 K; Ana Lavrič, Ljubljana, 100 K; Franc Mikuž, Črni vrh nad Idrijo, 100 K. Ena prošnja se je odklonila, ker prosilec, oz. prosilka ni član organistovskega društva. V tem oziru vztraja društveni odbor na tem, da morejo društveno podporo in tudi škofijsko dobiti samo člani društva. Dokler kn. škof. ordinarijat ne odloči drugače, tudi odbor podpornega društva organistov ne namerava tega reda izpreminjati. — L. 1917. v vojski padlemu organistu Leopoldu Zupinu, bivšemu društvenemu članu in odborniku, se izbriše posojilo v znesku 50 K. — Trem članom odbora: tajniku Ivanu Zdešarju in odbornikoma Pavlu Jermanu in Petru Liparju se nakažejo nagrade: prvemu 100 K, kot nagrada za tajniške posle, ostalima dvema po 50 K z ozirom na svojčas storjeni odborov sklep, da bodo zunaj Ljubljane stanujoči odborniki za potne stroške k sejам od časa do časa dobivali primerno odškodnino.

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Sv. Cecilija. 1918. 5. — Orgulje glasovitih umjetnika po erkvama u Dalmaciji (Mons. Franc Bulić); Prilozi k povijesti melodije. Dr. Robert Lach: „Studien zur Entwicklungsgeschichte der ornamentalen Melopöie“. Referat. (Božidar Širola); Glazbeni ukus, Osobitim obzirom na crkvenu glazbu. (O. Bernardin Sokol); Poslije izdanja „Vaticanae“ (Franjo Dugan); Antun Foerster. O osamdesetoj godišnjici njegova narodjenja (Janko Barlè); Šandor Bosiljevac (Janko Barlè); Spomenica avstrijskih orguljaša in cerkvenih zborovodja; Naši dopisi; Glazbena literatura (Izdaja „Glasbene Matice“ v Ljubljani za leto 1916./17. in drugo); Razne vijesti; Iz Ceciljinog društva. — Glazbena priloga prinaša sledeće skladbe: Zora miru. — Zarja miru. zl. Ign. Hladnik; Mašna pjesma, zl. Ign. Hladnik; Na dan Imena Marijina, pjesma ugarskih Hrvata iz zbirke Gjüre Vojkovića, harm. Franjo Dugan. — Sv. Cecilija izhaja po šestkrat na leto in stane 8 K, za šole in dijake 5 K.

Dopisi.

Iz Idrije. Dne 30. avgusta t. l. je umrla tu cerkvena pevka Marija Rupnik, ki je na idrijskem cerkvenem koru sodelovala skoraj 30 let. Zadnje leto ni mogla v pevski krog radi hude bolezni, — raka v želodcu —, a prej se je pa redno udeleževala vseh pevskih skušenj in bila zelo točna pri vsaki prireditvi. Njen sopran je nekaj let prevladoval druge, dajal tudi barvo — kolorit — vodilnemu glasu, a zato ni iskala odlikovanja, da bi sifila v ospredje s kakim „solo“. Veliko je sodelovala tudi pri zboru „Kat. del. družbe“, ki je pred vojsko večkrat prirejela veselice in koncerte. Ni čuda, da ji je bilo v bolezni najhujše to, da ni mogla več med pevski zbor. — Bila je tudi učiteljica pri našem čipkarskem zavodu. Ni delala na Dunaju v ta namen kake skušnje,

le ker je druge v umetnem čipkanju nadkriljevala, bila tako vestna in natančna, se tako strogo držala učnega načrta, je bila imenovana za pravo praktično učiteljico in zadnji čas kot taka uživala penzijo od čipkarskega zavoda. Ni čuda, da je bila tiha, prijazna in marljiva pevka zelo priljubljena v pevskem zboru. V njeni bolezni so jo sočutno obiskovale tovarišice in zadnji pozdrav so ji dali pri pogrebu vsi pevski člani. Pred hišo, v cerkvi in na grobu ji je zapel moški zbor in pred krsto v sprevodu je 20 pevcev pelo „Miserere“. V torek, 3. septembra so ji omislili veliko peto črno sv. mašo z leviti, pri kateri so na koru pele Requiem vse pevke in pevci, ki so se mogli oprostiti službe. — Bog pa, ki nič dolžan ne ostane, saj je obenem dobrotnjiv in vsemogočen, ji gotovo tam poravna, kar je storila na zemlji v njegovo čast. Pevski zbor se je bo pa toliko časa tu spominjal, da se polagoma tudi on pridruži k nebeškemu zboru. Do takrat pa naj v miru počiva!

Arko.

Koncertna poročila.

Koncerti v Ljubljani. — 22. sept. je koncertirala v veliki dvorani hotela „Union“ virtuosinja na gosli, gdč. Nives Luzzatto iz Trsta. Na klavirju jo je spremljala njena mati, profesorica glasbe, gospa Ida Luzzatto — De Filipi. Na sporedu so bili: Schüttova suita, Tartinijev „Vragov trilček“, Chopinov nokturn, Couperinova Le Précieuse, Nerudova Berceuse slave, Kreislerjev dunajski Capriccio in Wieniawskega Poloneza. Odlični spored sta umetnici izvršili z veliko dovršenostjo. Bil je to kar, moč lep večer. — 26. se je vršil koncert dramatične operne pevke, bivše primadone Narodnega gledališča v Pragi in bivše primadone metropolitanskega opernega gledališča v New-Jorku, gdč. Erme Žárske. Umetnica je nudila precej zanimiv, bujen spored pesmi in arij in sicer največ slovanskih skladateljev: Smetane, Čajkovskega, Malata, Lajovica. V celoti se nam je zdela nekoliko nerazpoložena. Najbolje je podala Rihard Straussov „Tajni poziv“ in Jan Malátovo pesem „Imam te rad“. Najmanj pa se nam je prikupila s svojo pač neokusno toaleta. — 2. okt. smo imeli priliko v Ljubljani prvič slišati 10letnega violinskega virtuozu Pepeta Bartona iz Prage. Izvajal je prvovrstne skladbe, tako Čajkovskega velikopotezni, krepko začrtane in originalne glasbe polni koncert za gosli, op. 35. in Paganinijev koncert v D-duru, in več hvaležnih novejših goselskih skladb: svojo Ukolébavko, Fibich-Kubelikov Poem, Smetana-Ondříčkovu „Skočno“, Dvořakov Slovanski ples v E-molu, Sarasatovo Cigansko melodijo. Barton nas je s svojo za njegova leta izredno energično pa hkrati tudi tako čisto ubrano in gorko občuteno igro namah pridobil. Občudovali smo ga. Lahko rečemo, da nam tudi starejši, že priznani, s svetovno slavo ovenčani in z mnogim denarjem obogateli virtuozi komaj morejo s svojo umetnostjo več nuditi, kot nam je v svoji preprostosti in mladosti nudil Barton. Bog ga živi in ohrani! Na klavirju ga je spremljala Marija Hellerova-Sadecká, virtuosinja iz Prage. Nastopila je tudi samostojno, igrala Chopina, Liszta, Foersterja, Bendla in Dvořaka ter se izkazala umetniku Bartonu vredno sotrudnico. — 8. okt. sta v „Tonhalle“ koncertirala violinski virtuozi Janchovich iz Dunaja in klavirski virtuozi Kessisoglu iz Stuttgarta. Nju slišati žal nismo imeli prilike. — 11. okt. je v „Unionu“ koncertiral Češki kvartet. Izvajal je Smetana, Beethovna in Čajkovskega. Razveselil in zadivil je občinstvo s svojo neprekosljivo igro. Gospodje so nameravali izpočetka prirediti v Ljubljani dva koncerta; pri drugem bi imel nastopiti tudi naš jugoslovanski umetnik Gjüre Tkalčić, čelist iz Zagreba, v Schubertovem kvintetu. Toda ker je bil obisk že prvega večera zelo nepovoljen, — vzrok je brezdvomno nekoliko gledališče, mnogo pa tudi razsajajoča španska bolezen — se drugi koncert ni več vršil. — 18. okt. je bil v „Tonhalle“ izredni simfonični koncert vojaške godbe c. kr. pešpolka št. 27 iz Gradca. Vodil ga je kapelnik pl. Zanetti. — V Narodnem gledališču se je na dan otvoritve 29. septembra vršila slavnostna akademija, ki so jo potem še dvakrat z nekoliko izpremenjenim sporedom ponovili.

S. P.

Razne reči.

△ Osebnosti. — Ravnatelj kn. škof. pisarne v Ljubljani, preč. g. Viktor Steska je stopil v stalni pokoj in se nastanil v Marijanišču. K njegovemu imenovanju papežkim tajnim komornikom z naslovom monsignor mu uredništvo „Cerkv. Glasbenika“ kot mnogoletnemu zaslužnemu blagajniku Cec. društva in odličnemu kulturnemu delavcu najiskrenejše čestita. — Učitelj na ljubljanski orgljarski šoli, bivši stolni vikar g. Frančišek Zabret je postal tajnik Slovenske Ljudske Stranke. — V župni cerkvi sv. Antona na Viču je bil kot organist nameščen P. Gotfrid Ploj.

△ Na orgljarski šoli v Ljubljani se je pričelo šolsko leto 1918/19 v ponedeljek 30. sept. Nanovo sprejeti so bili trije učenci: Anton Bižal iz Starega trga pri Kočevju, Srečko Koporc iz Dobrniča in P. Tadej Leko iz Bjelopolja pri Mostarju (Hercegovina).

△ Na zborovanju S. K. S. Z. dne 10. sept. je v prosvetnem odseku kanonik dr. Frančišek Kimovec poročal o ljudskem petju in ljudski glasbi. Njegov referat o priliki priobčimo.

△ 15. oktobra je v Ljubljani po daljšem bolehanju preminul eden najodličnejših in najzaslužnejših slovenskih pevcev, mestni učitelj v pokoju in meščan g. Anton Razinger, v starosti 69 let. Blagopokojnik je bil starosta pevcev zbora „Glasbene Matice“, njega član od začetka in mnogoletni predsednik ter častni član. V prvih letih Maticnega obstoja je mnogokrat nastopil tudi kot solist v oratorijih in podobnih prilikah. Njegov tenor je bil simpatičen, priljubljen. Mnogo let je sodeloval tudi v stolnici pri velikih mašah, zlasti pod g. Foersterjem, pa tudi pod sedanjim pevovodjem, dokler ga ni bolezen ustavila. Pokojni Razinger je bil vrlo izobražen glasbenik in je v svojih mlajših letih tudi nekoliko skladal. V „Lavoriki“, zbirki moških čveterospevov in zborov, na svetlo dala in založila Glasbena Matica v Ljubljani, se nahaja njegova skladba „Noč je jasna“. Izvrstnemu šolniku, odličnemu pevcu in blagemu družabniku želimo onkraj groba mir in pokoj v Bogu.

△ Umrli so dalje: v Osjeku na Hrvatskem tamošnji organist nadžupne cerkve in skladatelj Dragotin Tišler (14. avg. 1918), v Pragi znani izdelovatelj orgel J. Pastyka, v Würzburgu župnik Avgust Weil, znan zlasti po izdaji zbirke 800 preludijev za orglje in drugih orgeljskih zbirk; 18. februarja znani cerkveni skladatelj Jak. Tresch, znan pri nas zlasti po svojih ofertorijih; 7. okt. je na Selih pri Kamniku podlegel hudi griži mladenič Franc Spruk, ki je l. 1914. dovršil orgljarsko šolo v Ljubljani in bil potem ves čas pri vojakih, izzačetka na fronti v Galiciji in Bukovini, pozneje v Puntigamu pri Gradcu in končno v Kamniku; v Novem mestu je umrl katehet in organist frančiškan P. Solan Cimerman, rojen v Dolenji vasi pri Ribnici. Vsem imenovanim daj Bog večno plačilo v nebesih!

△ Na dan obletnice dr. Krekove smrti 8. okt. se je za dušo pokojnika v ljubljanski stolnici opravil slovesni Requiem, pri katerem je v ta namen sestavljen pevski zbor cerkvenih in drugih pevcev pod vodstvom kanonika dr. Fr. Kimovca izvajal Gruberjev Requiem v C-molu.

△ Zastopniki slovanskih narodov, ki so se sestali 17. avg. v Ljubljani, so razpisali za najboljšo uglasbitev S. Staničeve pesmi „Tro zveznica“ nagrado 5000 K. Pesem je bila objavljena v „Slovcu“ in drugih listih. Skladbe naj se določijo uredništvu „Slovenca“ najkasneje do 15. nov. t.l. (geslo in ime skladatelja v zaprtem kuvertu).

Oglasnik.

Ignacij Hladnik, kapiteljski organist v Novem mestu, je zložil lepo in učinkujočo skladbo „Zora mira“ — „Zarja miru“, mešani zbor s samospeli. Skladba, prvič objavljena v prilogi hrvatske „Sv. Cecilije“ 1918, V. zv., je izšla tudi kot samostojen odtis. Stane 1 K. Priporočamo jo.

Dr. Anton Chondowski, vodja salezijanske orgljarske šole v Přemyslu, je izdal knjigo o harmoniji. Spisana je v poljščini in ima naslov: „Zasady harmonii. Podręcznik dla początkujących.“ Založila salezijanska šola organistov v Přemyslu. Cena 5 K.

Razpis nagrad za najboljše skladbe!

Z namenom, da začne čimprej zopet z rednim izdajanjem glasbenega lista „Novi Akordi“, in v izpodbudo glasbenega ustvarjanja razpisuje podpisano založništvo „Novih Akordov“ štiri nagrade za najboljše skladbe in sicer:

1. za dvoročno klavirsko skladbo v znesku . K 700.—,
2. za samospjev in klavir . . . . . „ 500.—,
3. za moški zbor . . . . . „ 400.—,
4. za mešani zbor . . . . . „ 400.—.

Jugoslovanski skladatelji, ki se hočejo udeležiti tekme, naj do pošljejo svoje dobro čitljive rokopise (z geslom in imenom ter naslovom skladateljevim v zaprtem kuvertu) najkasneje do 1. decembra 1918 uredništvu „Novih Akordov“ (dr. Gojmir Krek) na Dunaju XV/1, Mariahilfer-Gürtel 29/II.

Vsak skladatelj lahko tekmuje s poljubnim številom skladb. Tekmovati morejo le izvirne skladbe, ki še niso bile nikjer objavljene. Tudi obdelave so izključene. Sicer je pa skladateljem na prosto dana vsebina, značaj, oblika in obseg. Vendar naj nobena kompozicija ne prekorači 12 strani v tisku in obliki „Novih Akordov“.

Glede vsake poslane skladbe si pridržuje založništvo, oziroma uredništvo „Novih Akordov“ pravico, da jo objavi v listu proti plačilu običajnega (sedaj izdatno zvišanega) sotrudniškega honorarja. Isto velja tudi o skladbah, ki jim bo posebno v ta namen sestavljeno razsodišče prisodilo nagrade. Avtorjem teh skladb pristoja razen nagrade še pravica do običajnega sotrudniškega honorarja.

Srbskim vokalnim skladbam je podložiti tekst ne le v cirilici, temveč tudi v latinici.

Založništvo „Novih Akordov“
L. Schwentner, Ljubljana.

Listnica uredništva.

Današnja (9. in 10.) številka je brez glasbene priloge. Večjo, že zadnjič naznanjeno, 20 strani obsegajočo prilogo: 10 preludijev za harmonij, zložil Ivan Ocvirk, bomo priložili, — ker nam do sedaj z Dunaja še ni došla — zadnji letošnji številki.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.